

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*School of Education and
Communication*

Resan in i ett nytt utbildningssystem

En litteraturstudie om nyanlända elevers inkludering i
Samhällskunskapsämnet för årskurs 4–6

KURS: *Självständigt arbete, 15 hp*

PROGRAM: *Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4–6*

FÖRFATTARE: *Leunora Asllani, Lisa Larsson*

EXAMINATOR: *Carl-Johan Svensson*

TERMIN: *VT 2018*

SAMMANFATTNING

Leunora Asllani, Lisa Larsson

Resan in i ett nytt utbildningssystem

En studie om nyanlända elevers inkludering i
Samhällskunskapsämnet för årskurs 4–6

The journey into the Swedish education system

A study of newly arrived pupils' inclusion in the
social science subject for grades 4–6

Antal sidor: 30

Studiens syfte är att utifrån forskning undersöka hur lärare kan arbeta för att inkludera nyanlända elever i samhällskunskapsundervisningen för årskurs 4–6. För att få svar på frågeställningarna i studiens syfte har en litteraturöversikt av forskning genomförts. Relevant forskning har varit antologier och vetenskapliga artiklar. Likvärdigheten är bristande i den svenska skolan och många nyanlända elever är varken delaktiga eller inkluderade i skolans alla ämnen. Samhällskunskap är ett komplext ämne och för många lärare uppstår svårigheter i att bedriva undervisning. Lärare kan därför få svårt att avgränsa sig på grund av ämnets breda innehåll. Vidare väljer många lärare att antingen fokusera på kunskapsuppdraget eller fostransuppdraget, vilket blir problematiskt då båda har en betydelsefull roll. Människor rör sig över nationsgränser vilket påverkar samhället men även den svenska skolan. Resultatet i genomförd litteraturstudie har visat att det finns många faktorer som påverkar inkluderingen av nyanlända elever i samhällskunskapsundervisningen. De påverkande faktorerna är nyanlända elevers erfarenheter men även deras språk-och ämneskunskaper. Resultatet tar också upp vikten av ett holistiskt synsätt i undervisningen.

Sökord: Nyanlända elever, inkludering, samhällskunskap, didaktik, erfarenheter

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte och frågeställningar	2
3. Bakgrund	2
3.1 Invandring och inkludering.....	2
3.2 Läroplan och kursplan i årskurs 4-6.....	5
3.3 Samhällskunskapsdidaktik.....	6
4. Metod	7
4.1 Metodval.....	7
4.2 Urval och avgränsningar	8
4.3 Materialanalys	11
5. Resultat	11
5.1 Inkludering av nyanlända elever	11
5.2 Samhällskunskapsdidaktik.....	15
5.3 Elevers erfarenheter	19
6. Diskussion	22
6.1 Metoddiskussion.....	22
6.2 Resultatdiskussion.....	23
Referenslista	28

1. Inledning

Verkligheten är inte alltid vacker och för många människor är förtryck, krig, förföljelse, fattigdom, katastrofer eller inbördeskrig vardag. Sextio miljoner människor är på flykt världen över och många av dessa är barn. Trygghet, vardag och familjeliv ersätts av en oviss och otrygg verklighet. Flera av dessa barn möter vi i svenska skolan och detta måste lärare ta hänsyn till. (Gustafsson & Lindberg, 2016, s. 6).

Likvärdigheten är bristande i den svenska skolan (Lärarnas riksförbund, 2015) och många nyanlända elever är varken delaktiga eller inkluderade i skolans alla ämnen. Följaktligen har man inom forskning tittat på handledning för nyanlända elever utifrån olika synvinklar. Det är en svår och lång process att lyckas med ett nytt språk samtidigt som man möter ett helt nytt utbildningssystem. Elever som kommer till Sverige har antingen fått avbryta sin formella skolgång eller så kan de ha begränsade erfarenheter gällande skolan. Dessutom kan nyanlända elever ha med sig en oro på grund av flykten och eventuella trauman de upplevt. Att sätta sig in i och förstå en helt ny skolgång med tillhörande ämnen kan då vara svårt (Avery, 2016, s. 405). Vikten av att de nyanlända ska få känna sig delaktiga och inkluderade i klassrummet känns därför extra viktig, dels för elever men även för lärare.

I Sveriges kommuner finns det olika synsätt gällande hur undervisningen ska läggas upp för nyanlända elever. Vissa hamnar i de segregeringande förberedelseklasserna och vissa integreras från första dagen i ordinarie klasser (Bunar, 2010, s. 9). Utifrån tidigare erfarenheter i skolvärlden har vi uppmärksammat att många lärare låter nyanlända elever glida med i helklassundervisningen. Antingen får de vara med och lyssna trots bristande kunskaper inom det svenska språket, eller så får de arbeta med eget material i klassrummet som inte alls är relaterat till det övriga elever i klassen gör. Detta för att det kan påverka resterande klasskamrater om lärare skulle lägga undervisning på nyanlända elevers nivå, men även på grund av den tidsbrist som råder på arbetsplatsen. Därmed är det inte lätt att planera helklassundervisning som når fram till alla elever. Till följd av detta vill vi belysa hur lärare kan inkludera nyanlända elever i samhällskunskapsundervisningen. Studien tar sin utgångspunkt i vetenskapligt material, detta material har analyserats tematiskt utifrån tre teman som är följande: *inkludering, undervisning och elevers erfarenheter*. Valet av dessa tre teman har formulerats utifrån studiens frågeställningar.

Denna litteraturstudie kommer utifrån ett samhällskunskapsdidaktiskt perspektiv belysa hur nyanlända elever kan inkluderas i samhällskunskapsundervisningen. Begreppen inkludering, nyanlända elever och samhällsdidaktik är i fokus.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka vad forskningen säger om inkludering av nyanlända elever i samhällskunskapsämnet för årkurs 4–6. För att uppfylla detta syfte kommer följande frågeställningar att besvaras:

- Hur inkluderas nyanlända elever i samhällskunskapsundervisningen enligt forskning?
- Vilka svårigheter kan uppstå gällande inkluderingen av nyanlända elever i samhällskunskapsundervisningen enligt forskning?
- Hur kan nyanlända elevers tidigare erfarenheter användas i samhällskunskapsundervisningen enligt forskning?

3. Bakgrund

I denna del av uppsatsen berörs invandring och inkludering av nyanlända elever. Utifrån litteratur och *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen, fritidshemmet 2011*, [Lgr 11] kommer båda dessa begrepp behandlas. Begreppet samhällskunskapsdidaktik kommer även att lyftas fram i arbetet för en inkluderande undervisning för nyanlända elever.

3.1 Invandring och inkludering

År 2015 kom det ungefär 71 000 asylsökande barn och ungdomar till Sverige. Asylinvandringen förväntas pågå även i framtiden och antalet nyanlända elever i skolvärden kommer vara högt under många år framöver (Utbildningsdepartementet, 2017, s. 3). Elever och barn ska enligt *Lgr 11* och skollagen (2010:800) få tillgång till utbildning. Bristfällighet i undervisningen av nyanlända elever har dock påvisats i flera av skolmyndigheternas rapporter. Varje barn som kommer till Sverige ska få en plats i skolan och ansvaret för detta ligger hos den

hemkommun som barnet är bosatt i. Enligt skollagens definition räknas nyanlända elever som nyanlända i fyra år efter att de har börjat i den svenska skolan. Elever behöver dock utifrån sina behov och omständigheter fortsatt stöttning. Arbetet med nyanlända är långsiktigt och liksom insatserna (Skolverket, 2017b).

Det finns två huvudsakliga organisatoriska modeller för mottagande av nyanlända elever på grundskolenivå. Den ena är förberedelseklass och den andra är direktintegrering. Ställningstagandet kring förberedelseklasser har varit både positivt och negativt. Några positiva aspekter är att barnen lär sig svenska i en trygg omgivning, de introduceras i det svenska skolsystemet och den svenska kulturen. De får tillgång till stöttning i språkutveckling och de får även studiehandledning på det egna modersmålet. Kritiska aspekter gällande förberedelseklasser är att de nyanlända blir isolerade från resten av eleverna på skolan. Det finns också en risk att eleverna får stanna för länge i förberedelseklasserna. Man kan också se på förberedelseklasserna ur ett kollektivistiskt perspektiv, där eleverna inte ses som individer utan som en helhet då barn med helt olika förutsättningar och åldrar sätts tillsammans (Bunar, 2015, s. 14f.).

Om de nyanlända eleverna sätts i ordinarie klass från början kallas det direktintegrering. Den drivande motorn till denna modell är att man vill undvika fysisk segregation. Även om grundtanken är god så menar många kritiker att det saknas studiehandledning och lärare som har utbildning i ett språkutvecklande arbetssätt. Följden av detta blir att dessa elever inte får den stöttning som de faktiskt behöver (Bunar, 2015, s. 15).

Generellt för elever med utländsk bakgrund är att de har svårare att nå de kunskapskrav som krävs i de olika ämnena (Utbildningsdepartementet, 2017, s. 3). Av de cirka 95 000 elever som gick ur årskurs 9 år 2013 var endast 87,5 procent behöriga till de nationella gymnasieprogrammen. Att nyanlända elever tillhör den grupp där svårigheter är som störst gällande behörighet till gymnasiet kan vi tydligt se då endast 52 procent av de ungefär 7000 elever som invandrat efter ordinarie skolstart var behöriga. Tittar vi på de 2600 elever som invandrat under de senaste fyra åren, alltså sent anlända, var endast 28 procent behöriga år 2013 (Bunar, 2015, s. 3f.). Vad beror då dessa resultat på? Forskning visar att kunskaper kring hur nyanlända tas emot och inkluderas är begränsade. Hur ska undervisningen läggas upp? Vad fungerar egentligen bäst? Vi bör hitta svaret på dessa frågor då nyanlända elever har rätt till en inkluderande och likvärdig utbildning enligt den svenska lagstiftningen (Bunar, 2015, s. 4).

En skola för alla är någonting Sverige strävar efter och benämningen på detta har under de senaste decennierna gått under olika namn. Innan begreppet inkludering introducerades på 1990-talet var integrering aktuellt. Integrering handlade om att eleverna skulle vara en del av det ordinarie klassrummet, dock utan tillräcklig anpassning eller förändring av verksamheten. Inkludering handlar mer om hur skolverksamheten ska anpassas efter alla elevers olika behov. Det handlar om systemförändring, alltså en skola som anpassar sig efter sina elever och inte tvärtom (Barow, 2013).

Vad menas egentligen med en inkluderande utbildning? Det finns idag en mängd olika definitioner av begreppet inkludering. Definitionen vi kommer att fokusera på är ur ett utbildnings- och undervisningsperspektiv. Inkludering i skolvärlden handlar om att så många elever som möjligt ska vara delaktiga och aktiva i det lärande klassrummet. Skolmiljön och undervisningen ska värdera och se positivt på elevers olikheter. Inkludering kan ses som en informativ och vägledande princip i det didaktiska vardagsarbetet, på lång sikt vill man dock nå ett inkluderande samhälle. För att nå ett inkluderande lärandeklassrum måste alltså undervisningen anpassas efter elevernas behov. Susan Tetler (Barow, 2013, s. 24f.), forskare inom specialpedagogiska frågor, har identifierat fyra olika inkluderingskompetenser: *relationskompetenser*, *didaktiska kompetenser*, *samarbetskompetenser* samt *kompetens att leda lärande*. Inkludering rör hela skolan och den sociala kontext som undervisningen utövas i. Det räcker inte att inkludera de nyanlända eleverna genom att endast använda sig av direktintegrering. Inkludering kräver mer än fysisk närvaro och använder lärare sig inte av anpassad pedagogik så förstörs inkluderingens acceptans och syfte (Barow, 2013, s. 25).

Inkludering är en process som handlar om att alla elever ska bli bemötta likvärdigt och känna sig som fullgoda medlemmar i gruppens gemenskap (Barow, 2013, s. 30f.). Hur ska inkluderingen av de nyanlända eleverna utföras? Och ännu mer specifikt, hur ska inkluderingen ske i samhällskunskapsundervisningen? Majoriteten av lärare delar troligtvis de grundläggande värderingarna kring begreppet inkludering även om de tar olika ställningstagande i diskussioner kring begreppet. Svårigheterna ligger antagligen inte i det faktum att lärare har olika värdegrund, utan det handlar om svårigheterna kring att möta alla utmaningar i vardagens praxis (Barow, 2013, s. 33).

3.2 Läroplan och kursplan i årskurs 4–6

Under de senaste åren har det varit stor invandring i Sverige, vilket har bidragit till att vi har fått många nyanlända elever. Dessa elever har begränsade språk- och ämneskunskaper som skolan måste anpassa sig efter (Bunar, 2015). I det första kapitlet i *Lgr 11* behandlas skolans värdegrund och uppdrag. Det som lyfts fram är att det svenska skolväsendet vilar på demokratiens grund. Inkludering är en självklar del av det demokratiska förhållningssättet som den svenska skolan ska vila på. Det handlar bland annat om att främja förståelse för andra människor, förmedla och gestalta alla människors lika värde och inte tillåta diskriminering. Ingen individ i skolan ska få utsättas för diskriminering på grund av religion, kön och etnisk tillhörighet eller annan orsak (Skolverket 2017a, s. 7f.).

Läroplanen tar även upp det faktum att det finns en växande rörlighet över nationsgränserna, vilket kan kopplas till inkludering då denna rörlighet påverkar svenska skolan. Detta eftersom skolan är en social och kulturell mötesplats som ska bidra till att elever skapar en medvetenhet om den egna delaktigheten. Elever behöver det för att kunna leva och skapa förståelse för den kulturella mångfalden (Skolverket, 2017a, s. 7).

Samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer krav på det svenska samhället och dess förmåga att förstå värdena som finns i en kulturell mångfald. Människorna måste utveckla en trygg identitet och förmåga att kunna förstå och leva sig in i andras värderingar och förmågor. För att få möjlighet till detta kan skolan vara en hjälpare hand, då det är en social och kulturell mötesplats. Eftersom skolan vilar på demokratiens grund har den som uppgift att anpassa undervisningen efter varje enskild individs behov och förutsättningar. Det innebär att undervisningen ska vara likvärdig för alla elever med hänsyn till elevers tidigare erfarenheter och bakgrund. Vidare betonas det i första kapitlet i läroplanen att det är viktigt att undervisningen bedrivs i demokratiska arbetsformer, då det ger elever möjlighet att förbereda sig för att delta aktivt i samhället (Skolverket, 2017a, s. 7f.).

För att utbildningen ska vara likvärdig i svenska skolväsendet finns det kursplaner som lärare ska utgå ifrån. I kursplanen för samhällskunskap finns det många viktiga punkter som tydligt behandlar inkludering av nyanlända elever. I syftetexten beskrivs det att samhällskunskap ska ge elever möjlighet att utveckla kunskaper om hur individen och samhället påverkar varandra, samt att ge elever förutsättningar att se samhällsfrågor ur olika perspektiv. Vidare beskrivs det

att elever ska utveckla förståelse för människors levnadsvillkor samt betydelsen av jämställdhet (Skolverket, 2017a, s. 215). Genom att förhålla sig till dessa riktlinjer kan lärarna ge nyanlända elever möjlighet till inkludering. Delaktighet, anpassning och acceptans är alla viktiga faktorer för att elever ska skapa förståelse för varandra oavsett kön, kultur och språk.

3.3 Samhällskunskapsdidaktik

Didaktik som begrepp betyder undervisningslära. Det finns tre didaktiska grundfrågor som lärare brukar utgå ifrån när hen planerar sin undervisning och dessa ligger även som utgångspunkt för resonemang gällande didaktiska problem. Frågorna är *vad*, *hur* och *varför*? De didaktiska grundfrågorna är aktuella för lärare och de besvaras i princip dagligen. Detta eftersom lärare innan varje lektion tar ställning till vad som ska lyftas fram, varför det ämnesinnehållet är relevant och hur innehållet ska presenteras samt hur elever ska gå tillväga (Arfwedson & Arfwedson, 1998 s. 17 ff.). Det innebär att de tre didaktiska grundfrågorna ska ha utgångspunkt i kursplan och finnas till hjälp för lärare att utforma sin undervisning till varje enskild individ och ämne genom att finna svar på frågorna.

Undervisning visar på stora variationer, allt från arbetsformer till val av undervisningsmetoder. Allt detta beror på lärares didaktiska beslut. Samhällskunskapsdidaktik handlar om att göra didaktiska överväganden men även att betrakta relationen mellan teori och praktik (Ekendahl, Nohagen & Sandahl s. 9, 22). Det betyder att lärare studerar de tre didaktiska grundfrågorna mer fördjupat och sätter dem i ett sammanhang mellan teori och praktik. Den konkreta nivån studerar *vad* och *hur* lärare gör medan frågan *varför* ses som teoribaserad, eftersom denna hänvisar till teorier och forskningsresultat för att grunda sig vad som egentligen fungerar i praktiken (Ekendahl, Nohagen & Sandahl, 2015, s. 12).

Skolan och lärare har viktiga uppdrag, bland annat att förbereda elever för livet efter skolan men även att föra vidare kunskaper till nästkommande generationer. Det betyder i sin tur att samhället har en stor förväntan på skolan. Samhällskunskapsämnet har ett speciellt uppdrag, att kunna fakta är inte tillräckligt för att utveckla elevers tänkande om samhällsfrågor. Ekendahl, Nohagen och Sandahl (2015, s. 81, 87) menar att behärska samhällskunskapsämnet är som att kunna ett hantverk. Det innebär att elever ska utveckla flera olika förmågor, bland annat att analysera, organisera och kritiskt granska olika samhällsförhållanden. Att förbereda elever för att bli aktiva medborgare är ett speciellt uppdrag inom samhällskunskapsämnet. Därmed har lärare denna viktiga roll och hur detta uppdrag ska utföras tolkas olika. Det finns

lärare som prioriterar kunskapsuppdraget, att elever får kunskaper om samhället medan andra lärare lägger mer vikt på att utveckla ett demokratiskt förhållningssätt. På grund av samhällskunskapsämnets omfattning förekommer det stress och oro för hur mycket stoff som ska hinna med i samhällskunskapsundervisningen. Samtidigt som samhällskunskapsämnet ger goda möjligheter till stor variation av innehåll, ger det även risk för ytinläring. Lärare har därmed en utmaning när de ska besvara de tre didaktiska frågorna gällande samhällskunskapsundervisningen (Ekendahl, Nohagen & Sandahl, 2015, s. 81).

4. Metod

I följande avsnitt behandlas motivering till vald metod för studien. Vidare behandlar avsnittet även de urval och avgränsningar som har utförts i valet av litteratur samt hur analysen har genomförts.

4.1 Metodval

För denna uppsats har en litteraturstudie genomförts som bygger på en teoretisk analys av forskares kvalitativa resultat. En kvalitativ metod innehåller ett induktivt tillvägagångssätt som innebär att man samlar information, analyserar den och därefter drar slutsatser utifrån det empiriska materialet (Bryman, 2006 s. 35). Enligt Gubrium och Holstein (1997) existerar det fyra olika traditioner inom kvalitativ forskning och dessa är följande: *Naturalism, etnometodologi, emotionalism och postmodernism*. I detta arbete har vi använt oss av Naturalism, denna tradition strävar efter att få en insikt och förståelse för den sociala verkligheten. Eftersom inkludering av nyanlända elever i samhällskunskapsämnet är något som lärare får möta i verkligheten, ansåg vi att det var relevant att använda oss av denna tradition. Vi vill utifrån forskning skapa en förståelse och insikt om hur vårt ämne framstår i den sociala verkligheten. I denna studie ställer vi krav på att litteraturen vi analyserar ska vila på vetenskaplig grund. Relevant litteratur är därför vetenskapliga artiklar, licentiatuppsatser, doktorsavhandlingar och antologier.

För att få en uppfattning om mängden tillgängligt forskningsmaterial har flera olika databaser använts. Eftersom det är en kvalitativ studie var det primära urvalskriteriet att publikationerna skulle vara vetenskapliga. Vi ville dessutom hitta vetenskapliga artiklar där man får ta del av lärares och forskares erfarenheter. Att titta på både lärares och forskares erfarenheter är viktigt

eftersom det ger oss olika perspektiv på ämnet *inkludering av nyanlända elever i samhällskunskapsämnet*.

De databaser som använts under informationssökningen är *Swepub, ERIC, Google scholar och Primo*. SwePub är en databas som består av forskningspublikationer som exempelvis rapporter, doktorsavhandlingar och böcker. De olika forskningspublikationerna är registrerade av svenska lärosäten. Detta har givit oss möjligheter att hitta material som har varit till hjälp för vår bakgrund. Även Educational Resources Information Center [ERIC] som är en engelsk databas har varit användbar. ERIC publicerar forskningsmaterial inom pedagogik, av denna anledning har de flesta vetenskapliga artiklarna för litteraturstudien hittats i denna databas. Dessutom användes databasen Google scholar som erbjuder olika typer av vetenskapligt material, exempelvis forskningsmaterial, föredrag, böcker, konferenspapper och vetenskapliga artiklar av akademiska förlag. Databasen Primo är Jönköpings Högskolebiblioteks litteraturkatalog och sökfunktion där det publiceras både artiklar och böcker. Ett ytterligare tillvägagångssätt som har används är kedjesökning som innebär att man använder sig av artiklarnas referenser för att i sin tur hitta ytterligare material som behandlar aktuellt ämne. Med hjälp av denna metod har vi hittat relevanta antologier samt ämnesdidaktiskt forskning gällande de samhällsorienterade ämnena som berör studien.

Vid informationssökningen användes några huvudsakliga sökord som bland annat var: *nyanlända elever, inkludering, new arrivals and students, humanities, social studies and primary education, social science didactics and primary education, teach and immigrants, citizen education*.

Det finns olika engelska översättningar av samhällskunskapsämnet. De översättningar vi valde att använda oss av när vi sökte i de olika databaserna var *humanities, social studies* eller *citizen education*. Alla dessa tre begrepp gav relevanta resultat.

4.2 Urval och avgränsningar

Då studien berör inkludering av nyanlända elever samt samhällskunskapsdidaktik har både internationell forskning och nationell forskning varit relevant för denna litteraturstudie. Detta för att många länder har nyanlända elever i sina skolor, vilket betyder att även de handskas med hur dessa elever ska inkluderas i undervisningen. Inom detta område finns det mycket

internationell forskning som den svenska skolan kan inspireras av. Därmed har inte fokus endast varit på nationell forskning.

Eftersom det finns mycket forskning gällande inkludering av nyanlända elever har vi varit tvungna att avgränsa oss. I sökandet efter forskning kring ämnet var ett krav att materialet skulle beröra samhällskunskap, främst i de tidiga skolåren. Trots aktivt sökande har det varit problematiskt att hitta material som uppfyller och berör alla dessa tre kriterier: *inkludering av nyanlända elever, samhällskunskap* samt *de tidiga skolåren*. Trots att den litteratur som har hittats inte har uppfyllt alla dessa kriterier har den inte exkluderats. Vi har därmed valt att undersöka valt material utifrån helheten. Föreliggande arbete består av totalt 13 olika publikationer, varav elva av dessa är vetenskapliga artiklar och de resterande två är antologikapitel.

Författare	År	Publikationstyp	Titel
1.Dabach, Bianca Dafney & Fones, Aliza	2016	Tidskriftsartikel	Beyond the “English Learner” Frame: Transnational Funds of Knowledge in Social Studies
2. Grieve, M, Ann & Haining, Irene	2011	Tidskriftsartikel	inclusive practice? Supporting isolated bilingual learners in a mainstream school
3.Hedengaard, Mariane	2006	Tidskriftsartikel	Cultural minority children's learning within culturally-sensitive classroom teaching
4. Hus, Vlasta & Matjašič, Jasmina	2017	Tidskriftsartikel	Evaluation and Assessment in Early Social Science.
5. Nilsson, Jenny & Bunar, Nihad	2016	Tidskriftsartikel	Educational Responses to Newly Arrived Students in Sweden: Understanding the Structure and Influence of Post-Migration Ecology.
6. Ryter, Di	2011	Tidskriftsartikel	Improving Participation in a Plurastic Democracy through a Cosmopolitan Approach to Social Studies Education
7. Pugh, K & Every, D & Hattam, R	2012	Tidskriftsartikel	Inclusive education for students with refugee experience: whole school reform in a South Australian primary school.

8. Seonhee, Cho & Reich, Gabriel A.	2008	Tidskriftsartikel	New Immigrants, New Challenges: High School Social Studies Teachers and English Language Learner Instruction.
9. Taylor, Sandra & Sidhu, Kaur Ravinder	2012	Tidskriftsartikel	Supporting refugee students in schools: what constitutes inclusive education.
10. Wallace, Catherine	2011	Tidskriftsartikel	School of Immigrants: How New Arrivals become Pupils in a Multilingual London School.
11. Avery, Helen	2016	Tidsskriftsartikel	At the bridging point: tutogrind Newly Arrived Students in Sweden.
12. Folke Nilsson, Jenny	2015	Kapitel i antologi	Från inkluderande exkludering till exkluderande inkludering? – Elevröster om övergången från förberedelseklass till ordinarieklasser
13. Öberg, Joakim	2014	Kapitel i antologi	Att bygga vidare – Ett exempel på didaktiskt forskning i klassrummet

4.3 Materialanalys

För att hitta relevanta artiklar för vårt syfte började vi med att översiktsläsa funnen litteratur. Vårt fokus låg på artiklarnas abstract, sammanfattning och innehåll för att sedan ta ställning till om materialet skulle inkluderas eller exkluderas. Vid inläsningen av litteraturen söktes efter olika nyckelord: *inkludering, nyanlända elever, samhällskunskap, didaktik (inclusion, new arrivals, humanities/social studies, didactics)*. För att få ytterligare förståelse om vilka artiklar som skulle inkluderas respektive exkluderas användes ett protokoll med kvalitetskriterier som tillhandahållits av Jönköping University. Med hjälp av detta protokoll exkluderades några artiklar då materialet saknade relevant syfte och frågeställning till vår uppsats.

Därefter lästes alla publikationer mer noggrant och för att få en struktur över det valda materialet användes en tematisk analys. Valet av teman växte fram utifrån vårt syfte och frågeställningar, att välja teman utifrån detta underlättade vår analysprocess. De olika teman som vi valde var följande: *Inkludering, Undervisning och Elevers erfarenheter*. För att få en struktur över materialet sorterades det i en tabell utifrån dessa tre teman. Detta arbetssätt underlättade analysprocessen eftersom vi fick en bra förståelse över materialet och vi kunde dessutom på ett enkelt sätt se likheter och skillnader, vilket var mycket användbart för fortsatt arbete.

5. Resultat

Med utgångspunkt i inkludering av nyanlända elever i samhällskunskapsämnet redogörs i detta avsnitt vad forskning säger kring ämnet. Det som ytterligare framförs i detta avsnitt är hur nyanlända elevers erfarenheter kan användas för att bli en del av undervisningen. Materialet som lyfts fram i resultatet har analyserats utifrån ett samhällskunskapsperspektiv.

5.1 Inkludering av nyanlända elever

Immigration är en påverkande faktor för samhället på flera olika sätt. Arbetskraft, bostadsmarknaden, kultur men även vardagliga situationer är några aspekter som påverkas. Utbildningsområdet är dock ett av de områden som står inför många utmaningar och därmed fått ta mest ansvar (Nilsson & Bunar, 2016, s. 399).

I skolor världen över belyser forskning att det finns problem och begränsningar i utbildningsstödet som ges till flyktingelever (Taylor & Sidhu, 2011, s. 40). Det finns dock skolor och

länder som aktivt jobbar med olika insatser gällande flyktingbarns välbefinnande och pedagogiska framsteg. I exempelvis Storbritannien görs många lokala insatser för just detta då landet har många publikationer kring forskning i skolvärlden. Dessa publikationer kan ge svenska skolan insikt kring hur stöd för nyanlända elever kan förbättras. I en skola fri från rasism, med en välkomnande miljö och ett möte av det psykosociala behovet som finns hos varje individ är möjligheten stor att elever känner sig inkluderade. I de skolor som har undersökts syns det tydligt att det finns ett holistiskt tänkesätt¹ som förstår behovet hos varje flyktingbarn och asylsökande, precis som alla andra människor har dessa elever sociala, lärande och känslomässiga behov. Det behövs ett stödsystem som möter de nyanlända elevers behov. Att skolan och dess personal har en välkomnande och positiv attityd till flyktingelever visade sig också vara en viktig faktor i inkluderandet av nyanlända elever i samhällskunskapsämnet (Taylor & Sidhu, 2011, s. 45).

Den tasmanska utbildningsavdelningen² menar att en inkluderande utbildning innebär att alla elever får vara en del av skolan och att de kan känna sig hemma. För att nå detta måste det finnas en läroplan som är öppen för alla elever, ett skolsamhälle där alla elever känner att de är respekterade och har ett värde. Vikten av att ta hänsyn till alla elevers emotionella, sociala och intellektuella behov samt att elever får uppleva en känsla av tillhörighet och socialt sammanhang. Det måste också finnas ett tillvägagångssätt som upprätthåller att en inkluderande utbildning integreras, hålls och analyseras (Taylor & Sidhu, 2011, s. 54). I förhållande till detta tar forskning i Storbritannien upp svårigheter som nyanlända ofta möter. Det som framförallt lyfts fram är att nyanlända elever står inför två stora uppgifter. Eleverna ska bland annat lära sig det nya språket och det innehåll som läroplanen kräver. Samtidigt som de ska utvecklas som individer och bli en del av den nya sociala kontext där praxis och värderingar ska tas till ställning (Wallace, 2011, s. 110).

Ser vi till länders läroplaner världen över kan vi se att många av länderna har liknande riktlinjer. Exempelvis i Storbritannien som har nämnts tidigare och Slovenien krävs det att lärare har en öppen syn på läroplanen. Detta är behövligt och viktigt för att ge elever möjligheter till kunskaper och färdigheter för att i sin tur kunna leva och arbeta i det moderna samhället (Hus

¹ Innebär att helheten är större än delarna och delarna måste förstås utifrån helheten. Ingenting går att beskrivas enskilt utan dess kontext (NE.se, u.å)

² Tasmanien är en ö och en delstat i Australien.

& Matjasic, 2017, s. 669). Att bli en del av det moderna samhället är ett av de viktigaste långsiktiga målen för inkludering av nyanlända elever. Vikten av att nyanlända elever ska känna sig som en del av det samhälle de nu bor i tar även forskning upp. I en forskningsstudie gjord på en skola i Danmark visade det sig att de nyanlända eleverna inte kunde identifiera sig med det danska samhället, deras kulturella kunskap var svag vilket bidrog till att de inte kände sig lyckliga i skolan (Hedegaard, 2006, s. 146).

Många av de studier vi har tagit del av har fokuserat på om förberedelseklasser är en lösning eller ett hinder för att så småningom inkludera nyanlända elever i ordinarie klasser. I en studie som har utförts av Jenny Nilsson och Nihad Bunar (2015, s. 404) lyfts det fram att det finns två huvudorganisationsmodeller som används för nyanlända elever. Förberedelseklass är en av modellerna som används mest i Sverige och internationellt. Även Avery (2016, s. 405f.) har diskuterat om förberedelseklasser i sin studie där det lyfts fram att de elever som kommer till Sverige direkt får gå i förberedelseklass. I dessa klasser finns det heterogena grupper, där elever med olika erfarenheter, kunskaper och åldrar får likadan undervisning. Vidare ses förberedelseklasser som en form av uteslutning från skolsamhället. Många elever känner sig inte trygga i dessa klasser, för de känner sig utanför och inte inkluderade tillsammans med de övriga elever som går i ordinarie klasser.

I linje med detta har vissa kommuner i Sverige upplevt förberedelseklasser som något negativt och därmed försökt att avskaffa det då denna avskaffning anses främja social integration. Regeringen i Sverige har fört fram förslaget om att avskaffa förberedelseklasser helt. Dock finns det både för- och nackdelar med avskaffning av förberedelseklasser och därmed har lärare och skolpersonal varit mycket kritiska till detta beslut. De menar att man har alldeles för lite resurser för att ha möjlighet att stödja nyanlända elever i vanliga klasser, vilket ses som orealistiskt och skadligt för den svenska skolans utbildningskvalité. Därmed är det viktigt att förberedelseklasser inte är för isolerade från de ordinarie skolklasserna. (Avery, 2016 s. 406f.). För att förbättra utbildningen för nyanlända elever är det viktigt att övergången till ordinarie klass sker på ett bra sätt (Pugh, Every & Hattam, 2015, s. 128). Vikten av detta syns tydligt i Jenny Nilsson Folkes (2015, s. 54) studie där många elever upplevde övergången till ordinarie klass som en orolig och nervös tid.

Ur ett elevperspektiv finns det forskning som visar att många nyanlända elever har en gemensam bild av förberedelseklasser. Platsen beskrivs som en social trygghet där eleverna får vänner, gemenskap och kontakt med läraren. Det faktum att de får möjlighet att lära sig svenska är också positivt ur ett pedagogiskt perspektiv (Nilsson, 2015, s. 36f.). Många nyanlända elever tar dock upp det faktum att det svenska språket lärs bäst genom kommunikation med svensktalande elever, vilket de mestadels möter i de ordinarie klasserna. Avsaknaden av ämnen är någonting som de nyanlända eleverna tar upp, eftersom de i förberedelseklass inte får tillgång till samtliga grundskoleämnena. Detta är någonting som drabbar elever med en god skolbakgrund (Nilsson, 2015, s. 50f.). Det faktum att förberedelseklasser består av heterogena grupper (Avery, 2016, s. 406) måste alltså undervisningen i förberedelseklasserna ta hänsyn till.

I Nilssons studie (2015) framkommer det att övergången från förberedelseklass till ordinarie klass ses som en stor omställning för nyanlända elever. Även om tiden är orolig så finns det även positiva aspekter, exempelvis tillgången till alla ämnen och möjlighet till betyg. De nyanlända eleverna känner att de kommer vidare i utbildningssystemet vilket visar på en progression. Elever får en chans att utvecklas och lära sig det svenska språket då de dagligen hör och pratar med svensktalande elever och lärare. Många elever upplevde dock att undervisningen äger rum utan att de blev involverade, undervisningsstoffet är omfattande och lärare kan inte alltid förklara så att nyanlända elever förstår (Nilsson, 2015, s. 59ff.). I Nilssons (2015) deltagande observation fick många av de nyanlända eleverna ta till sig flera olika hjälpmedel för att hänga med i undervisningen. Exempelvis tittade de vad klasskamraterna gjorde eller översatte ord med hjälp av dator, mobil eller lexikon. Många nyanlända elever kom även ikapp med hjälp av läxhjälp och lovskola. Det faktum att elever inte får den anpassade stöttning de behöver i ordinarie klass blir här tydligt.

Modersmålsundervisning i Sverige har varit tillgängligt sedan år 1980 men har inte fungerat som en speciell stödåtgärd för nyanlända elever, utan snarare som förstärkning av deras modersmål. Syftet är att modersmållärare ska fungera som en handledare för elever (Avery, 2016, s. 404ff.). I en fallstudie som har utförts av Avery (2016) har hon med hjälp av observationer och intervjuer försökt titta på hur klasslärare samarbetar med modersmållärare för att stödja elever i sitt lärande. Klasslärarna som arbetade var anställda på skolan medan modersmållärarna var anställda av kommunen och arbetade i olika skolor inom kommunen. I intervjuerna lyfte både klasslärare och modersmållärare fram att önskan för ett samarbete är stor, men att planeringstiderna krockar vilket sätter ett hinder för detta samarbete. Trots detta

menar Avery (2016, s. 406) i sin studie att elever gynnas om klasslärare och modersmållärare har ett samarbete sinsemellan och om modersmållärare är anställda på skolor och inte i kommunen. Dock menar medverkande i studien att det råder svårigheter kring detta, även om lärarsamarbetet har identifierats som en stark grund för kunskapsutvecklingen. Den största svårigheten som uppstår är att det krävs investering för skolorna för att lyckas med detta samarbete. I förhållande till detta bör ett samarbete mellan klasslärare och modersmållärare vara värd en investering. Detta är oerhört viktigt eftersom modersmållärare som inte tillhör skolan missar möjligheten till integrering med den specifika skolan ifråga. Detta i sin tur leder till att de elever som är i behov av ämnesstöd i form av undervisning på sitt modersmål inte får de möjligheter som är avsevärt att få (Avery, 2016, s. 411).

Sammanfattningsvis är inkludering av nyanlända elever en viktig del. Forskning har därmed visat att det finns en delad syn kring förberedelseklasser, där vissa menar att det gynnar alla parter om nyanlända elever får gå i förberedelseklasser medan andra ser det mer som en uteslutning av samhället. Ur ett elevperspektiv har det även där visat på delade åsikter och synsätt. I vissa studier lyfts det fram att elever ser förberedelseklasser som en trygghet och social plats medan i en annan känner sig elever uteslutna ur samhället och ordinarielklasser. Vidare har forskning även visat vikten av ett samarbete mellan modersmållärare och klasslärare för inkludering av nyanlända elever.

5.2 Samhällskunskapsdidaktik

För att nyanlända elever ska få en chans att uppnå kunskapskraven i samhällskunskap behöver lärare ha ett samhällskunskapsdidaktiskt förhållningssätt. Samhällskunskapsämnetets roll och betydelse för nyanlända elever handlar dock inte bara om att nå olika kunskapskrav, utan det finns någonting annat i ämnets roll som är viktigt att belysa. Enligt *Lgr 11* ska samhällskunskap ge elever kunskap och redskap för att så småningom kunna orientera sig och ta ansvar i det samhälle som de lever i. Elever ska förstå hur samhället och individen påverkar varandra, hur olika samhällsstrukturer ser ut och de ska förstå betydelsen av demokrati samt mänskliga rättigheter. Allt det som berör samhället och dess kontext syns tydligt i samhällskunskapsämnetets långsiktiga mål. Samhällskunskap ska alltså ge våra elever möjligheter och förberedelse för den verklighet som finns utanför de fyra klassrumsväggarna. För nyanlända elever är inkludering i samhällskunskapsämnet och så småningom samhället i stort, därför extra viktigt.

I en fallstudie som utfördes av Seonhee Cho och Gabriel A. Reich (2008) observerades och intervjuades totalt 33 gymnasielärare i olika skolor i centrala Virginia. I dessa skolor fanns det många elever som inte hade engelska som modersmål, utan som sitt andraspråk. Syftet med studien var att få syn på lärares svårigheter samt idéer kring undervisning i samhällskunskapsämnet när det finns ELL-elever³ i klassen. Exempelvis menar en lärare att ELL-elever borde få enskild undervisning istället för att vara med i ordinarie klass om det råder brister i engelska språket. Det som denna läraren vill framföra är att dessa elever gynnas om de får mer enskild undervisning i engelska språket innan de börjar i ordinarie klass. Dock menar en annan lärare att ELL-elever gynnas av att sitta med i ordinarie klasser eftersom det ger dem möjligheten att lära sig språket, men främst att förstå och uppskatta andra kulturer. Vidare innebär det att ELL-elever får goda möjligheter att lära sig språket genom att vara med i ordinarieklasser (Cho & Reich, 2008, s. 235).

USA är ett av de länder som ger nyanlända elever goda möjligheter till att bli delaktiga samhällsmedborgare, vilket även lockar många invånare ifrån andra länder runt om i världen (Cho & Reich, 2008, s. 236). Med hänsyn till detta försöker lärare att hitta strategier och lösningar för att ge nyanlända elever en så bra utbildning som möjligt. Den största svårigheten som uppstår hos lärare som arbetar med ELL-elever är bristen på tid och resurser, vilket påverkar nyanlända elevernas undervisning. Detta är problematiskt då dessa elever har begränsade engelskkunskaper och begränsade ämneskunskaper (Cho & Reich, 2008, s. 239). Till följd av detta har samhällskunskapslärare många svåra utmaningar att ta sig an, då samhällskunskapsämnet är något annorlunda än övriga skolämnena. Innehållet i samhällskunskapsämnet är kulturellt uppbyggt och innehåller många abstrakta begrepp som då skapar svårigheter för ELL-elever. Komplexiteten i samhällskunskapsämnet påverkas ytterligare då det finns elever från olika samhällen och kulturer. Dessa elever har i sin tur med sig olika begreppsmässiga förståelser om exempelvis vad samhällskunskap är. I takt med detta ställs det väldigt stora krav på samhällskunskapslärare. För att inkludera alla elever i undervisningen är det viktigt att nå ut till alla elever oavsett bakgrund och tidigare erfarenheter. Därmed har lärare som uppgift att ge de elever som bär med sig tidigare erfarenheter kring ämnet möjligheten att se samband mellan det tidigare och det nya innehållet (Cho & Reich, 2008, s. 238ff.).

³ ELL är en förkortning för English language learners (Cho & Reich, 2008).

I Cho och Reichs (2008) studie lyfter författarna fram Robert J. Marzanos tips för hur lärare kan arbeta med samhällskunskapsämnet. Några av dessa är att använda sig av visuella hjälpmedel, introducera uppgifter både skriftligt och muntligt samt använda sig av elevers förkunskaper till ny kunskap. Att använda sig av visuella hjälpmedel underlättar elevers förståelse kring det komplexa ämnet samhällskunskap. Genom att använda sig av eleverns förkunskaper ger det möjlighet för elever att dela med sig av sina historier och erfarenheter i form av en muntlig eller skriftlig redovisning. Med detta menar Robert J. Marzano att det är ett sätt att visa uppskattning av elevers historier och kulturer, samt att se samband mellan deras tidigare syn på ämnen och det nya innehållet (Cho & Reich, 2008, s. 241).

Det finns även annan forskning som tar upp det faktum att visualisering är en viktig del av samhällskunskapsundervisningen. I Joakim Öbergs (2014, s. 200f.) studie behandlar han vikten av visualisering. Han tar upp det faktum att alla lär sig på olika sätt och att forskning betonar vikten av att använda sig av olika lärandestilar. Om alla våra sinnen används så minns och lär sig människan bättre, men generellt är det ett av våra sinnen som utmärker sig när det gäller lärande och det är vår syn. Genom att visualisera det som elever ska lära sig är chansen större att en förståelse skapas. Visualisering är även ett bra hjälpmedel att använda för att nyanlända elever ska kunna känna sig inkluderade i samhällskunskapsundervisningen, detta då de kan använda sin syn vilket gör att deras bristande språkkunskaper inte framgår lika tydligt. Öberg (2014, s. 202) lyfter dessutom fram hur lärare kan använda sig av IKT i samhällskunskapsämnet för att visualisera och göra undervisningen mer levande. Lärare får möjligheter att stödja sitt berättande med ljud, text, bild och film vilket är en revolution för pedagogiken. De didaktiska valen lärare gör är dock fortfarande viktiga, eftersom tekniken ensam inte är en allomfattande lösning. Lärares didaktiska val av lämpligt innehåll står fortfarande i fokus.

I Skottland utfördes en studie av Ann M. Grieve och Irene Haining (2011) med målet att få en inblick i hur lärare arbetade för att stötta tvåspråkiga elever i en engelsktalande skolmiljö. De ville genom studien se vad som fungerade bra för de nyanlända eleverna och hur en effektiv lärmiljö kan uppnås. De ville även se vad skolan hade för inställning och värdering kring flerspråkighet. Det finns många faktorer som påverkar elevers skolgång, socioekonomiska förhållanden och elevers erfarenheter är exempel på två faktorer som lärare inte kan vara med och påverka. Lärare kan dock påverka elevers presentationer genom att ge dem stöd (Grieve & Haining, 2011, s. 763f.). I fältstudien observerades 20 flerspråkiga elever och klasslärarna

stöttade dessa elever på olika sätt. En av lärarna valde att placera de nyanlända eleverna tillsammans med de kunniga klasskamraterna eftersom dessa elever hade engelska som modersmål. Samtidigt placerade läraren de tvåspråkiga elever i klassen i närheten av varandra, detta för att de nyanlända eleverna inte skulle känna sig utpekade när de fick extra stöd i språket. Bristande språkkunskaper såg inte läraren som ett hinder utan hen hade höga förväntningar på nyanlända elevers akademiska framgång. Läraren såg varje elevs egenskaper och utveckling.

I skolvärlden finns det även enspråkiga elever som har svårigheter och dessa fick i skolan i Skottland ofta extrastöd i smågrupper. I dessa smågrupper upprepade lärarna vad som hade tagits upp i helklass. Lärarna i studien valde även att låta de flerspråkiga eleverna vara delaktiga i dessa smågrupper vilket är en användbar utgångspunkt. Något lärare måste ha i åtanke gällande detta, är att om flerspråkiga elever ska ha möjlighet att nå sin fulla potential i utbildningen måste de så småningom arbeta med det som den övriga klassen gör (Grieve & Haining, 2011, s. 769).

Inställningen som lärare har är viktig och där ingår även de förväntningar hen har på sina elever. I fältstudier som gjorts har de nyanlända eleverna som klarat sig bra i helklassundervisningen haft lärare som ser dem som framgångsrika elever. Även om språkkunskaperna är bristande i det språk som helklassundervisningen sker på så har inte lärare sett detta som ett hinder. Även om språket inte är perfekt kan nyanlända elever vara bra på andra saker, som matematik eller samhällskunskap. Det är viktigt att titta på det som eleven faktiskt lyckas med (Grieve & Haining, 2011, s. 767f.). Det är dessutom betydelsefullt att lärare ställer krav, även hos nyanlända elever. För att säkerhetsställa att nyanlända elever ligger på ungefär samma nivå som resterande klasskamrater finns det lärare som valt att ställa specifika krav. I en studie fick de nyanlända eleverna lära sig tre av de fonem som finns i språket varje vecka kombinerat med svåra begrepp (Grieve & Haining, 2011, s. 769). Detta är någonting lärare kan använda sig av i samhällskunskapsämnet, då hen exempelvis kan ge elever olika ämnesbegrepp i läxa som de behöver för att hänga med i ämnets helklassundervisning. I takt med detta är det oerhört betydelsefullt och hjälpsamt för nyanlända elever att arbeta på detta sätt. Detta då det framkommit i vissa studier att samhällskunskapsämnet är ett komplext ämne, av den orsaken att det förekommer många abstrakta begrepp inom ämnet. Detta i sin tur kan vara ett hinder för eleverns förståelse och utveckling.

För att nyanlända elever ska känna sig inkluderade är det viktigt att deras föräldrar också känner sig delaktiga och att de får tillgång till all information. Ett enkelt tillvägagångssätt för att uppnå detta är att ha med en tolk på exempelvis föräldramöten (Grieve & Haining, 2011, s. 770). Dessutom ska skolan, i samarbete med elevers hem, främja deras personliga utveckling (Skolverket, 2017a, s. 9).

Avslutningsvis har lärares didaktiska förhållningssätt visat sig vara oerhört viktigt för elevernas utveckling och inkludering i samhällskunskapsundervisningen. I många av de studier som har analyserats har lärare upplevt många utmaningar och svårigheter med att arbeta med nyanlända elever i undervisningen. Detta på grund av tidsbrist men även för begränsade resurser. Trots detta försöker lärare att hitta strategier för att underlätta inkludering av nyanlända elever i undervisningen. En del studier visar vikten av att använda sig av visuella hjälpmedel, detta för att eleverna kan ta hjälp av alla sina olika sinnen. Dessutom har det visat sig att vikten av placering i klassrummet är viktig då elever gynnas av att sitta i smågrupper med elever som har goda kunskaper i språket. Sammanfattningsvis har det visat sig att lärares inställningar och förväntningar är oerhört viktiga för att kunna stödja och motivera nyanlända elever i undervisningen.

5.3 Elevers erfarenheter

Ryter (2012, s. 6) tar upp det faktum att globaliseringen har ökat mångfalden i det svenska samhället, vilket innebär att landet måste acceptera och hjälpa alla individer för att integreras. Skolan är en av de platser som har det yttersta ansvaret att stärka de demokratiska principerna hos elever, och detta genom att erkänna etnisk och kulturell mångfald. Detta menar Ryter (2012, s. 6) är viktigt eftersom nyanlända elever ofta är uteslutna i skolorna då de inte har likadan syn och kulturell förståelse för det som främjas i skolorna.

Vikten av att använda sig av elevers erfarenheter i klassrummet tar en studie av Dabach och Fones (2016) upp. I deras kvalitativa studie observerar de hur en ämneslärare på gymnasiet gav utrymme för elevers gränsöverskridande kunskaper i klassrummet. Detta innebär att nyanlända elever tar med sig kunskaper, färdigheter och resurser från sina egna hem och samhällen till de länder de invandrar till. Ett viktigt begrepp som studien bygger på är transnationalism och dess påverkan på skolan och samhället i stort. Transnationalisering är en process och ett fenomen som är bundet till globalisering. Det handlar om att globalisera och göra människor till en del av den kontext de nu lever i (Dabach & Fones, 2016, s. 8). Dagligen rör

sig migranter inom och utanför Europas gränser för att få en bättre tillvaro. Dessa migranter har med sig erfarenheter och sociala relationer som nu påverkar gränssystemet. Elever som kommer till skolan har alltså med sig kunskaper och det är viktigt att dessa får bli en del av samhällsklassrummet.

Fokus i Dabach och Fones (2016) studie låg på en elev som var på besök i sitt hemland, Pakistan. Genom att ha kontakt med denna elev via mejl, ställde läraren frågor kring landet exempelvis hur arbetsförhållanden var samt politiken. Detta didaktiska val gjorde läraren för att främja integration. Syftet med detta arbetssätt var att få elever att känna sig som en del av det amerikanska samhället, men även att lära sig att se likheter och skillnader mellan länder. Studien fokuserade på ämnet samhällskunskap, eftersom transnationalism, integration och medborgarskap alla är viktiga aspekter inom ämnet. Läraren, vid namn Mr. Reid, ville få eleverna att jämföra och upptäcka skillnader och likheter mellan elevernas ursprungsland och USA. Mr. Reid tog alltså till vara på elevernas kunskaper och vävde in detta i samhällkunskapsundervisningen. Istället för att endast prata om politiska system utifrån egna erfarenheter, inkluderade han eleverna och deras gränsöverskridande kunskaper. Mr. Reids tankesätt och arbetsgång bidrog till en ökad motivering i samhällkunskapsundervisningen (Dabach & Fones, 2016, s. 15f.).

I en studie utförd av Mariane Hedegaard (2006, s. 147) användes de nyanlända elevers erfarenheter och bakgrundskunskaper för att lära dem att skriva och läsa utifrån innehåll som de kunde förstå. Därmed valde lärare att ta tillvara på elevers bakgrundskunskaper genom att låta dem skapa egna meningar och ord, istället för att använda sig av skolböcker. Lärarna i undersökningen såg sina nyanlända elever och gjorde deras erfarenheter och kulturella bakgrund till en tydlig del av undervisningen. Frågor som berörde samhället och dess kontext ställdes till de nyanlända eleverna för att skapa en förståelse, integration och inkludering. Frågorna var: Hur ser er bakgrund ut? Vart kommer ni ifrån? Hur ser samhället ut som ni nu lever i? Sist men inte minst, hur kan ni relatera och bli en del av detta samhälle? Hur ser er framtid ut?

För att nyanlända elever ska förstå och acceptera andra människor i den nya samhällskontexten som innefattar ny kultur och traditioner behöver de hjälp med detta. Både Ryter (2012) och Hedegaard (2006) lyfter i sina studier upp vikten av att skapa medvetenhet, förståelse och acceptans gällande deras egna kulturer och fördomar. Detta i sin tur ger dem förutsättningar

att lära sig att acceptera andra människor som utövar annan religion och kultur. Vidare betonas de vikten av samhällskunskapsundervisning i skolan, främst för att det ger elever möjlighet att identifiera det nya landets likheter och skillnader med sitt ursprungsland. Samhällskunskapsundervisningen kan även hjälpa nyanlända elever att utveckla en känsla av tillhörighet till det demokratiska landet som de nu är en del av (Ryter, 2012, s. 6).

I förhållandet till detta lyfter de i studien fram att det finns två viktiga mål med samhällskunskapsundervisning i USA. Det första målet är att främja social förståelse och det andra är att ta hänsyn till elevers tidigare erfarenheter. Eftersom elever har med sig många olika erfarenheter kan det bidra till att användningen av dessa erfarenheter i undervisningen leder till global förståelse. I studien lyfts det fram som att USA har en varierad studentkår som består av många olika kulturella identiteter. Genom att ge dessa elever möjlighet att dela och lära sig av varandra ger de även dem möjlighet att skapa förståelse och acceptans för andra kulturer (Ryter, 2012, s. 9).

För att göra läroplanen meningsfull för elever bör samhällskunskapslärare undervisa om de sociala problem som finns i olika samhällen. Genom att inkludera den mångfald som befinner sig i klassrummet och utnyttja deras kunskaper hjälper de elever att utveckla sin sociala förståelse. Att förse elever med material som är motiverande och som de behärskar underlättar för elever när de försöker hitta en plats i de sociala grupperna som finns i samhället (Ryter, 2012, s. 9). Den vardagliga kunskapen är en viktig del av ämnesundervisningen, det är i samspillet mellan dessa den pedagogiska verksamheten blir optimal. Motivationen och utvecklingen hos elever är beroende av deras vardagliga erfarenheter kombinerat med ämnesbegrepp (Hedegaard, 2006, s. 149). Lärare måste ha i åtanke att ämnesbegrepp inte är likadana världen över, utan de beror på de läroplanstraditioner som finns i landet. För nyanlända elever kan detta leda till problem då sambandet mellan ämnesbegrepp och vardagsspråk inte framgår lika tydligt som för elever med generationer av förfäder i det aktuella samhället (Hedegaard, 2006, s. 133).

I takt med detta visar även Catherine Wallace (2011) att nyanlända elever står inför många utmaningar. Bland annat att skapa förståelse för skolans identiteter. Dock handlar det inte endast om att elever ska bli en del av det nya samhället, utan de ska dessutom kunna utöva medborgarskap (Wallace, 2011, s. 110). Därmed ska inte skolan endast fokusera på individens erfarenheter och sociala bakgrund, utan man ska enligt teoribildningen post-migration ecology

förstå hur de ny anlända elevers erfarenheter är en del av de sociala sammanhang de ingår i. Avslutningsvis är det en komplex process som kräver mycket av individen för att lyckas i ett nytt land, med ett nytt språk och i ett okänt utbildningssystem (Nilsson & Bunar, 2016, s. 405).

Sammanfattningsvis är det viktigt att nyanlända elevers erfarenheter blir en del av undervisningen. Detta för att de ska kunna relatera till undervisningens innehåll och även för att de ska känna sig inkluderade. Att använda sig av nyanlända elevers erfarenheter i undervisningen bidrar dessutom till en förståelse kring olika kulturer. Forskning tar även upp de svårigheter nyanlända elever står inför när de kommer till ett nytt land, att bli en del av ett nytt samhälle och dess kontext är en komplicerad och lång process. Forskning tar upp att samhällskunskapsämnet har en betydelsefull roll i denna process, eftersom detta ämne kan bidra till en förståelse för hur samhället är uppbyggt.

6. Diskussion

I följande avsnitt diskuteras val av metod och litteratur, därefter lyfts åsikter fram kring vår studie och dess resultat.

6.1 Metoddiskussion

En av de största utmaningarna i det metodologiska utformandet av denna studie var att finna artiklar som berör samhällskunskapsämnet samt begränsa innehållet till det som är väsentligt för pedagoger vad gäller samhällskunskapsdidaktik. Inom det valda ämnet har det inte utförts mycket nationell forskning. Till följd av detta har internationell forskning varit mycket användbart och relevant för denna studie, av den anledningen att internationell forskning kan bidra med mycket inspiration och idéer för det svenska skolväsendet. Då det finns mycket internationell forskning kring det berörda området kan lärare utifrån andra lärares beprövade erfarenhet ta inspiration och lärdom till det egna klassrummet. Vi vill dock påpeka att även svensk forskning har varit en del av denna litteraturstudie.

Benämningen av samhällskunskap ser olika ut i olika länder, vilket betyder att det inte går att föra en direkt översättning på ämnet samhällskunskap på samma sätt som exempelvis matematik. Vår studie har bestått av många internationella artiklar vilket betyder att vi stött på

många olika benämningar på ämnet samhällskunskap. Några av dessa är *humanities*, *social studies* och *citizen education*. Ingen av dessa tre begrepp är direkt översatt från den svenska beteckningen, men det representerar ändå samhällskunskap i respektive land. I följd till detta är vi medvetna om att detta kan ha påverkat litteraturstudiens resultat.

6.2 Resultatdiskussion

Litteraturstudien har syftat till att undersöka hur nyanlända elever kan inkluderas i samhällskunskapsundervisningen i årskurs 4–6. I inledningen tar vi upp det faktum att nyanlända elever inte är inkluderade i skolans alla ämnen, detta trots att *Lgr 11* är i enlighet med alla de värderingar som inkludering innebär. Vi tror att lärares ambition är att inkludera nyanlända elever i helklassundervisningen, dock visar forskning att lärare upplever svårigheter kring detta. Den främsta orsaken är tidsbrist, vilket gör att läraren inte räcker till. Det faktum att lärare vill inkludera alla sina elever i undervisningen är ingenting vi ifrågasätter, vårt resultat visar dock att det finns begränsningar i utbildningsstödet för nyanlända elever vilket i sin tur leder till svårigheter gällande en inkluderande undervisning.

Vikten av att skolan och all dess personal har en välkomnande och positiv attityd är något som återkommer i litteraturstudiens resultat. Utifrån genomförd studie kan vi dra slutsatsen att ett holistiskt tankesätt är en av de viktigaste faktorerna för att uppnå en inkluderande undervisning. Lärare måste vara medvetna om att ingenting kan beskrivas utan dess kontext och att varje elev i klassrummet har en egen historia. Alla de kunskaper som nyanlända elever kommer med stämmer inte alltid överens med vår samhällskontext. Vi har alla olika bakgrunder, tankar och kunskaper. Att synliggöra alla de skillnader och likheter som finns hos varje individ är viktigt för att skapa en förståelse för sina medmänniskor. Skolans värdegrund och uppdrag är trots allt att skapa förståelse för andra människor och för att undvika den främlingsfiendligheten som kan uppstå behövs kunskap och öppna diskussioner (Skolverket, 2017a, s. 7). Enligt oss är ett holistisk tankesätt även i enlighet med varje individs välbefinnande och utveckling som *Lgr 11* tar upp ska präglade den svenska skolan (Skolverket, 2017a).

Den svenska skolan och dess utbildning ska vara i enlighet med de demokratiska värderingar och västerländska humanism som vårt samhälle vilar på. Alla människors lika värde, frihet, integritet, solidaritet och jämställdhet är alla viktiga delar av det svenska samhället och därför är det viktigt att nyanlända elever som kommer till Sverige förstår innebörden av detta. Vi anser att samhällskunskapsämnet är ett utmärkt tillfälle att ta upp alla de värderingar som vårt

samhälle står för. För att styrka detta argument finner vi stöd i forskningen där man lyfter fram att samhällskunskapsundervisningen även kan hjälpa nyanlända elever att utveckla en känsla av tillhörighet till det demokratiska landet de nu är en del av (Ryter, 2012, s. 6). Dessutom fastslår *Lgr 11* att samhällskunskapsundervisning ska bidra till att elever blir bekanta med demokratin och de mänskliga rättigheterna, vilket även detta är relevant för nyanlända elever (Skolverket, 2017a).

Utifrån egna erfarenheter från bland annat vår verksamhetsförlagda utbildning [VFU] anser vi att inkludering av nyanlända elever i samhällskunskapsämnet är bristande. Undervisningen utgår från den samhällskontext vi lever i och ett exempel under VFU:n var när läraren gick igenom olika familjeförhållanden i Sverige. För oss är exempelvis skilda föräldrar, samkönade äktenskap och samboförhållanden en naturlig del av samhället, men för nyanlända elever i klassrummet kan detta vara främmande. De nyanlända eleverna känner sig då inte delaktiga i undervisningen eftersom de inte kan relatera till innehållet på grund av att en kulturkrock uppstår. Även om detta inte är en medveten handling av läraren, bör hen ta hänsyn till detta genom att exempelvis lyfta fram olika länders syn på familjeförhållanden. Gör lärare det didaktiska valet att lyfta fram ett innehåll som nyanlända elever kan relatera till är chansen större att de skapar en förståelse för det samhälle de nu lever i. I förhållande till detta håller vi med Hedegaard (2006, s. 146) om att det kan leda till konsekvenser om nyanlända elever inte känner sig som en del av samhället. Hon tar upp det faktum att nyanlända elever blir olyckliga om de inte kan identifiera sig med samhället, vilket även påverkar deras kulturella kunskap. Detta tycker vi att lärare ska ta hänsyn till då ingen skola vill ha olyckliga och omotiverade elever i klassrummet.

Det finns en delad syn kring förberedelseklasser, är det en lösning för inkluderandet av nyanlända elever i ordinarie klasser, eller är det ett hinder? I två av de berörda studierna har vi funnit en del likheter kring lärares åsikter gällande förberedelseklasser. Vissa lärare menar att nyanlända elever bör gå i förberedelseklass eftersom det finns för lite resurser för att kunna stödja dessa elever i ordinarie undervisning, medan andra lärare ser det som en uteslutning av samhället (Nilsson & Bunar, 2016, s. 14; Cho & Reich, 2008, s. 235). I linje med detta är det viktigt att poängtera det faktum att nyanlända elever får gå i förberedelseklass i högst två år, detta beroende på deras kunskaper (Läraryrket, 2015). Vi förstår och kan relatera till lärares delade åsikter. Vi tycker dock att det bör finnas förberedelseklasser, men att dessa bör ske parallellt med ordinarie undervisning. Genom att arbeta parallellt med ordinarie undervisning

anser vi att elever får möjlighet att utveckla sin förmåga att förstå andra kulturer och därmed bli en del av samhället. Samtidigt är förberedelseklasserna en viktig del i utvecklandet av elevers språkkunskaper. Dock är det viktigt att lärare i förberedelseklasser ger elever möjlighet till undervisning av samtliga grundskoleämnen. Däremot visar vårt resultat att detta inte sker i verkligheten. Vidare är samhällskunskapsämnet ett av alla de ämnen som ibland exkluderas för nyanlända elever, vilket vi ser som någonting negativt. Detta för att samhällskunskapsämnet ger elever möjlighet att förstå och leva i det svenska samhället och dess kontext. Vikten av att nyanlända elever ska få läsa samtliga grundskoleämnen stämmer dessutom överens med *Lgr 11* värdegrund och uppdrag, eftersom skolan ska ta hänsyn till alla elevers intellektuella behov (Skolverket, 2017a).

Faktum är att om nyanlända elever får börja direkt i ordinarie klasser finns det en risk att eleverna inte känner sig som en del av klassen, både socialt och kunskapsmässigt (Nilsson, 2015). Vi anser att det ska finnas förberedelseklasser i det svenska samhället. Dock måste skolvärlden förstå vikten av samarbetet mellan ordinarie klass och förberedelseklass, även om detta kan vara utmanande för lärarna. Ett bra samarbete ger de nyanlända elever en chans att inkluderas i framtida klass men även i undervisning. Genom att göra på detta sätt, tar man som lärare även hänsyn till elevers känslor, tankar och tidigare ämneskunskaper. För att styrka dessa argument finner vi i resultatet att elever med god skolbakgrund drabbas av att gå i förberedelseklasser. Det innebär att elever även behöver tillgång till resterande ämnen. För att göra det möjligt krävs ett samarbete mellan lärare.

Samhällskunskapslärare har stora krav på sig för att inkludera nyanlända elever. I litteraturstudien lyfts vikten av samarbete fram, vilket även är något som lärare förespråkar. Genom att ha ett samarbete med modersmålslärare kan det underlätta undervisningen både för elever och lärare (Avery, 2016, s. 404). Det innebär att modersmålslärare kan vara med och fungera som en handledare för nyanlända elever i klassrummet. Trots bristande språkkunskaper ger det elever en möjlighet att känna sig inkluderande eftersom de får arbete med samma innehåll som resterande klasskamrater. Detta är oerhört viktigt för att elever ska utvecklas som individer, både känslomässigt men även kunskapsmässigt.

Elevers placering i klassrummet är viktigt, något vi reagerade på var att endast en av våra vetenskapliga artiklar tog upp detta. Läraren i artikeln (Grive & Haining, 2011, s. 736f.) valde att placera nyanlända elever tillsammans med klasskamrater som har goda språkkunskaper,

vilket vi tycker är bra då det bidrar till social integration. Att experimentera med placeringen i sitt klassrum ser vi som något positivt, detta för att elever inte ska känna sig utpekade i klassrummet men även att eleverna får en större chans att tala svenska.

Vi anser att det finns för få studier gällande inkludering av nyanlända elever med inriktning på samhällskunskapsämnet i årskurs 4–6. Mycket av den forskning som har behandlats berör de äldre åldrarna och i samhällskunskapsämnet finns det nästan bara forskning på gymnasienivå. Kan det vara för att på gymnasiet läser samhällskunskapsämnet enskilt och att det har en egen plats på schemat? I årkurs 4–6 framställs de samhällsorienterade ämnena ofta som en helhet, de ses i praktiken inte som fyra individuella ämnen på samma sätt som på gymnasiet och högstadiet, vilket det bör göras enligt gällande styrdokument.

Det finns inga enkla eller specifika svar på hur nyanlända elever kan inkluderas i samhällskunskapsundervisningen. Den forskning vi har tagit del av tar dock upp olika riktlinjer och idéer gällande ämnet, exempelvis är det viktigt att göra nyanlända elevers erfarenheter till en del av undervisningen. Att använda sig av elevernas erfarenheter i undervisningen är både elever och lärare är positiva till, även om lärare upplever det som en utmaning då de inte vet hur erfarenheterna ska användas. Detta tror vi att många utövande samhällskunskapslärare upplever som en svårighet, vilket även vi gör. En lösning till detta är att samhällskunskapslärare har ett didaktiskt förhållningssätt. Genom att ställa sig frågorna vad ska tas upp i undervisningen, på vilket sätt och varför, så är chansen att större att nå ut till alla elever. Det som lärare också kan göra är att försöka hitta likheter och skillnader mellan elevers ursprungsländer och Sverige, vilket ytterligare ger en chans att inkludera eleverna och deras gränsöverskridande kunskaper. Detta arbetssätt motiverar eleverna, samtidigt som det ökar deras ämneskunskaper vilket i sin tur kan underlätta integration.

En stor del av den forskning som har analyserats tar upp vikten av att använda sig av elevers erfarenheter i undervisningen. Något vi reagerade på var att ingen tog upp det faktum att användning av elevers erfarenheter i samhällskunskapsundervisningen kan vara ett känsligt ämne. En del elever kanske inte känner sig bekväma med att bli utpekade eller att vara i centrum. Erfarenheterna kan vara för personliga att dela med sig av. När man ska använda sig av de nyanlända elevers erfarenheter är detta något som samhällskunskapslärare måste ta hänsyn till. Det handlar om att känna sina elever och med hjälp av sin lärarprofession använda sig av elevers erfarenheter i undervisningen på ett respektfullt sätt.

Utgångspunkten för vårt nästa examensarbete kommer att vara denna litteraturstudie. Vi kan dra slutsatsen att inkludering av nyanlända elever är ett komplext område, det finns inga specifika svar men den forskning vi har belyst tar upp många viktiga aspekter. Några av dem är bland annat att ta del av elevers erfarenheter, bakgrund och tidigare kunskaper. Det har även visat sig i studien att det krävs att lärare har en didaktisk förhållningssätt för att lyckas nå ut till alla elever. Därmed finns det behov av mer forskning när det gäller hur undervisningen i samhällskunskap ska se ut, speciellt gällande årkurs 4–6. Vi vill genom en empirisk studie undersöka hur lärare mer specifikt inkluderar nyanlända elever i samhällskunskapsundervisningen, samt vilka svårigheter som kan uppstå. Vi vill dessutom undersöka nyanlända elevers syn på samhällskunskapsämnet och om de känner sig inkluderade i ämnet. Detta för att resultatet i vår studie väckte stort intresse. Men vi anser även att det viktigt och lärorik att få mer information om hur man mer specifikt kan arbeta med nyanlända elever i samhällskunskapsundervisningen, då vi i framtida yrke kommer att få möta dessa elever.

Avslutningsvis finns det många sätt att inkludera nyanlända elever i undervisningen, vilket blir tydligt i vårt resultat. Problemet ligger dock ofta i sådant lärare inte kan påverka eller kontrollera, som exempelvis tid och resurser. Samhällskunskapsämnet och dess komplexitet är också viktigt att ta upp. Invandring är tydligt kopplat till samhällets förändring och precis som samhället så är samhällskunskapsämnet också i ständig förändring. I takt med att samhället, klassrummet och elever förändras måste också du som lärare förändras. Det samhällskunskapsklassrum vi har idag för med sig ett nytt pedagogiskt läge (Öberg, 2016, s. 9, 186). Det finns inget specifikt eller tydligt svar på hur lärare ska inkludera nyanlända elever, utan det är många olika faktorer som spelar roll när det talas om inkludering av nyanlända elever. För att möjliggöra ett inkluderande samhällskunskapsklassrum kommer vi i vår framtida lärarroll ta tillvara på allt det eleven bär med sig. Elevers erfarenheter, språkkunskaper, bakgrunder och gränsöverstigande kunskaper är alla en del av individen. Utifrån ett holistiskt perspektiv kommer vi att sträva efter att möta varje elev efter dennes behov och förutsättningar. Vi är alla olika individer och därför kan undervisningen aldrig utformas på samma sätt för alla. Genom detta vill vi bidra med att underlätta resan in i ett nytt utbildningssystem.

Referenslista

Arfwedson, G. & Arfwedson, G. (1998). *Didaktik för lärare*. Stockholm: HLS Förlag.

Avery, H. (2016). At the bridging point: tutoring newly arrived students in Sweden *International Journal of Inclusive Education*, 21, 404–415.

Barow, T. (2013). *Mångfald och differentiering*. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, A. (2006). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Solna: Liber.

Bunar, N. (red) (2015). *Nyanlända och lärande-mottagande och inkludering*. Stockholm: Natur & Kultur.

Dabach B., D. & Fones, A. (2016). Beyond the “English Learner” Frame: Transnational Funds of Knowledge in Social Studies. *International Journal of Multicultural Education*, 18.

Ekendahl, I.; Nohagen, L. & Sandahl, J. (2015) *Undervisa i samhällskunskap-en ämnesdidaktiskt introduktion*. Stockholm: Liber.

Grieve, M., A & Haining, I. (2011). Inclusive practice? Supporting isolated bilingual learners in a mainstream school. *International Journal of Inclusive Education*, 15, 763–774.

Gubrium, J. & Holstein, J. (1997). *The New Language of Qualitative Method*. Oxford: University Press.

Gustafsson, L. & Lindberg, T. (2016) *Möta barn på flykt. Enkel handbok för alla*. Stockholm: Unicef Sverige.

Hedegaard, M. (2006). Cultural minority children's learning within culturally-sensitive classroom teaching. *Pedagogy, Culture and Society*, 11, 133–152.

Hus, V & Matjašič, J. (2017). Evaluation and Assessment in Early Social Science. *Universal Journal of Educational Research*, 5, 664–772.

Läraryrket. (2015). *Lagen ändras för nyanlända elever*. Hämtad 27 mars, 2018, från <https://www.lararforbundet.se/artiklar/lagen-andras-for-nyanlanda-elever>

Lärarnas riksförbund. (2015). *Får nyanlända samma chans i skolan?* Hämtad 23 januari, 2018, från <https://www.lr.se/opinionpaverkan/undersokningar/arkiv/farnyanlandasammachansidensvenskaskolan.5.53e360da15142b04e2c3b3a.html>

Nationalencyklopedin. (u.å.). "Holism". Hämtad , 28 februari, 2018, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyclopedi/lang/holism>.

Nilsson, Folke., J. (2015). Från inkluderande exkludering till exkluderande inkludering? – elevröster om övergången från förberedelseklass till ordinarietklasser. N. Bunar (Red). *Nyanlända och lärande-mottagande och inkludering* (s. 37–80). Stockholm: Natur & kultur.

Nilsson, J. & Bunar, N. (2016). Educational Responses to Newly Arrived Students in Sweden: Understanding the Structure and Influence of Post-Migration Ecology. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 60, 399–416.

Pugh, K. & Every, D. & Hattam, R. (2012). Inclusive education for students with refugee experience: whole school reform in a South Australian primary school. *Australian Educational Research*, 39, 125–141.

Ryter, D. (2011) Improving Participation in a Pluralistic Democracy through a Cosmopolitan Approach to Social Studies Education. *Journal of International Social Studies*, 2, 1–13.

Seonhee, C. & Reich, G.,A. (2008). New Immigrants, New Challenges: High School Social Studies Teachers and English Language Learner Instruction. *The social studies*, 99, 235–242.

Skolverket (2017a). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, LGR 11*. (rev 2017). Stockholm: Skolverket

Skolverket (2017b). *Organisera för nyanlända elever*. Hämtad 2 februari, 2018, från <https://www.skolverket.se/skolutveckling/lorande/nyanlandas-lorande/organisera-for-nyan-landa-elev>

Taylor, S. & Sidhu K., R. (2012). Supporting refugee students in schools: what constitutes inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*, 16, 39–56.

Utbildningsdepartementet (2017). U2017/00300/S. *Uppdrag att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och elever och vid behov för barn och elever med annat modersmål än svenska*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Wallace, C. (2011). School of Immigrants: How New Arrivals become Pupils in a Multilingual London School. *Language and intercultural communication*, 11, 97–112.

Öberg, J. (2014). Att bygga vidare – Ett exempel på didaktisk forskning i klassrummet. Larsson, H. A. (Red). *14 röster kring samhällsstudier och didaktik* (s. 187–228). Jönköping: samhällsstudier och didaktik.

Öberg, J. (2016). *Samhällskunskapens dimensioner: Tio lärare ramar in sitt ämne*. Licentiatuppsats, Jönköping: Jönköping University.

Bilaga 1

Tidskrift Titel Författare Publikations år	Syfte	Metod Design Urval Datainsamling	Resultat
<p>Tidskrift: <i>International Journal of Inclusive Education</i></p> <p>Namn: Supporting refugee students in schools: what constitutes inclusive education?</p> <p>Författare: Sandra Taylor & Ravinder Kaur Sidhu</p> <p>År: 2011</p>	<p>Artikeln syftar till att bidra till en bredare förståelse för hur skolgång kan bidra till social integration för flyktingelever, i skolan och även ur ett större perspektiv-samhället.</p>	<p>Denna studie följs av en fallstudie på fyra skolor i Australien där man undersökt hur lärare möter de nyanlända elevernas behov. Med hjälp av intervjuer på både chefer och lärare har man gjort en modell för hur flyktingutbildning kan se ut. Modellen ska hjälpa skolor att förstå hur de kan bidra med nya övergångar till medborgarskap i det nya landet.</p>	<p>Resultatet i denna studie har visat att en inkluderande undervisning innebär, enligt den tasmanska utbildningen, att alla elever i en skola ska känna sig hemma. Detta oavsett deras bakgrund och skillnader. I sin helhet kommer man fram till att det krävs en läroplan som är tillgänglig för alla elever på skolan. Det är dessutom viktigt att man skapar ett säkert, stödjande och respekterande skolsamhälle för alla elever. Elevernas känslomässiga, intellektuella, sociala behov samt erfarenheter är dessutom faktorer som ska respekteras i undervisningen.</p>
<p>Tidsskrift: <i>Scandinavian Journal of Educational Research</i></p> <p>Namn: Educational Responses to Newly Arrived Students in Sweden: Understanding the Structure and Influence of Post-Migration Ecology</p> <p>Författare: Jenny Nilsson & Nihad Bunar</p> <p>År: 2016</p>	<p>Syftet med denna artikel är att undersöka hur det svenska utbildningssystemet ur ett pedagogiskt, organisatorisk och juridiskt perspektiv anpassar sig till nyanlända elevernas behov. Detta försöker man undersöka med hjälp av teorin post-migration ecology.</p>	<p>Artikeln är inspirerad av teorin post – migration ecology som påvisar olika faktorer som kan påverka nyanlända elevernas anpassning i det nya landet. Artikeln i sin helhet har störst fokus på elever i svenska skolor.</p>	<p>Utifrån studiens granskning baserat på post migration ecology i Sverige och dess pedagogiska, organisatoriska och juridiska aspekter har man kommit fram till att de nyanlända eleverna står inför många svårigheter. Därmed menar man att det krävs för nyanlända barn ett systematiskt tillvägagångssätt. Det betyder även att eleverna ska accepteras och behandlas som individer med olika behov.</p>
<p>Tidskrift: <i>International Journal of Multicultural Education</i></p> <p>Namn: Beyond the “English Learner”</p>	<p>Syftet med denna studie är att skapa medvetenhet och förståelse för hur lärare kan arbeta med nyanlända elevernas transnationella erfarenheter i klassrummet för</p>	<p>En kvalitativ studie för att undersöka hur gymnasielärare arbetar med nyanlända elevernas gränsoverskridande erfarenheter i klassrummet.</p>	<p>Artikeln argumenterar för att man ska inkludera de nyanlända elevernas transnationella kunskaper i samhällskunskapsämnet. Studien bidrar till ökad upp-</p>

<p>Frame: Transnational Funds of Knowledge in Social Studies</p> <p>Författare: Dafney Blanca Dabach & Aliza Fones</p> <p>År: 2016</p>	<p>att inkludera eleverna i samhället och samhällkunskapsundervisningen.</p>		<p>märksamhet på gränsöverskridande erfarenheter i undervisningen.</p> <p>Studien har dessutom kommit fram till att det finns ett behov av att använda sig av ett transnationellt tillvägagångssätt inom samhällsforskning. Detta för att allt fler skolor och lärare ska förstå vikten av de nyanlända elevers transnationella kunskaper.</p>
<p>Tidskrift: <i>Language and Intercultural Communication</i></p> <p>Namn: A School of Immigrants: How New Arrivals become Pupils in a Multilingual London School</p> <p>Författare: Catherine Wallace</p> <p>År: 2011</p>	<p>Syftet med studien är att utforska hur en utvald grupp med nyanlända elever använder sig av sina pedagogiska, kulturella och språkliga resurser för att bli elever i det ”nya” landet.</p>	<p>Kvalitativ metod, både intervjuer och observationer.</p> <p>Catherine Wallace observerade elever och lärare under en tre-veckorsperiod. De nyanlända eleverna var 12 år och observerades i ämnena matematik, humaniora (samhällskunskap) och engelska.</p>	<p>Resultat visar att nyanlända elever står inför två utmaningar. Det första de står inför är att de ska utveckla deras språkkunskaper (engelska). Den andra uppgiften de står inför är att de ska utveckla kunskaper och förståelser för att kunna bli samhällsmedborgare.</p>
<p>Tidskrift: <i>The social studies.</i></p> <p>Namn: New Immigrants, New Challenges: High School Social Studies Teachers and English Language Learner Instruction</p> <p>Författare: Cho, Seonhee & Reich, Gabriel, A</p> <p>År: 2008</p>	<p>Syftet med studien är att belysa (high school) lärares svårigheter och utmaningar när de har nyanlända elever i undervisningen. Detta i ämnet social studies, alltså Sveriges motsvarighet till samhällskunskap.</p>	<p>Undersökningsformulär där gymnasielärare skriftligt fick svara på frågor gällande undervisning med nyanlända elever i klassrummet.</p> <p>Enkäten bestod av både öppna och slutna frågor.</p>	<p>Resultatet ger oss en överblick över lärarnas svar på flera olika frågor gällande nyanlända elever i undervisningen. Resultatet visar procentuellt hur många lärare som svarat på varje alternativ, exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 65.6 % ger nästan aldrig de nyanlända eleverna annorlunda instruktioner. - 78.1% ger nästan aldrig annorlunda uppgifter till de nyanlända eleverna. - 70.6% upplever att de nyanlända eleverna har med sig för lite bakgrundkunskap i aktuellt ämne.

<p>Tidskrift: <i>Pedagogy, Culture and Society</i></p> <p>Namn: Cultural minority children's learning within culturally-sensitive classroom teaching</p> <p>Författare: Mariane Hedegaard</p> <p>År: 2006</p>	<p>Syftet med artikeln är att diskutera och illustrera problemen som finns när man ska kombinera vardags och ämneskunskap.</p>	<p>Mariane hedegaard har skrivit en artikel utifrån två olika lärarsituationer/experiment. Båda experimenten berörde barn från kulturella minoriteter. Det ena berörde palestinska pojkar i Århus, Danmark. Det andra Puerto Rican pojkar som var boende i New York.</p> <p>Syftet med de båda projekten var att skapa en form av undervisning som var meningsfull för barnen, men som även bidrog till deras färdigheter och kunskaper. Man ville även skapa en positiv identitet och acceptans av elevernas kulturella bakgrunder, och göra dem till en del av det samhälle som de nu bodde i.</p>	<p>Århus- Inom de första två åren hade pojkarnas resultat förbättrats. Motivationen var hög och eleverna lärde sig skriva, läsa och räkna matematik på en godtagbar nivå. De kunde läsa enkla romaner och skriva korta texter. Deras färdigheter inom matematik nådde de åldersrelaterade normerna. Men efter två år hade de fortfarande svaga kunskaper om dansk & palestinsk historia.</p> <p>Puerto Rico- Under undervisnings experimentet lärde sig eleverna olika grundläggande begrepp inom aktuellt ämnesområde. Detta bidrog till en medvetenhet och möjlighet att variera mellan ämnesbegrepp och allmänna begrepp.</p>
<p>Tidskrift: <i>Universal Journal of Educational Research</i></p> <p>Namn: Evaluation and Assessment in Early Social Science</p> <p>Författare: Vlasta Hus & Jasmina Matjašič</p> <p>År: 2017</p>	<p>Syftet med studien är att se hur lärare utvärderar samhällskunskapsundervisningen i årskurs 4.</p>	<p>Beskrivande och icke experimentell metod av empirisk pedagogisk forskning.</p> <p>I den empiriska delen av forskningen studerades:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Lärarnas mål gällande utvärdering och bedömning -Förekomsten av alternativa former av utvärdering. -Genomförandet av kontinuerlig utvärdering <p>För datainsamling användes ett frågeformulär på internet.</p> <p>Studien genomfördes på en grupp av lärare som lärde ut samhällskunskap i årskurs 4 i Slovenska grundskolan.</p>	<p>Viktigt att använda sig av formativ och summativ bedömning. Man ska utvärdera undervisningen och eleverna, samt återkoppla.</p>

<p>Tidskrift: <i>Australian Educational Researcher</i></p> <p>Namn: Inclusive education for students with refugee experience: whole school reform in a South Australian primary school</p> <p>Författare: Pugh, Karen; Every, Danielle & Hattam, Robert</p> <p>År: 2012</p>	<p>Syftet med denna studie är att visa hur en skola ändrar sina arbetsformer och arbetssätt samt läroplan för att anpassa skolgången för alla elever, även de nyanlända.</p>	<p>En kvalitativ studie där intervjuer utfördes på både lärare och elever i grundskolan. Detta genom ljudinspelning som sedan transkriberades.</p> <p>Studien genomfördes på grundskolan i en förort i södra Australien. Skolan har många nyanlända elever men även elever som inte har engelska som sitt modersmål. Det innebär en skola med många olika kulturer och bakgrunder. De flesta elever kommer från Afrika och Afghanistan.</p>	<p>Resultat i denna studie visar att en av de viktigaste faktorerna för inkludering av nyanlända elever i klassrummet är att lärare har en välkomnade och positiv attityd. Dessutom lyfts vikten av ett holistiskt synsätt upp. Genom att ha ett holistiskt synsätt underlättar inkludering i klassrummet samt integrering i samhället. För att underlätta undervisningen är det viktigt att man har en öppen syn på läroplan som möter elevers behov, och detta enligt studien genom att man har en mer detaljerade riktlinjer.</p>
<p>Tidskrift: <i>International Journal of Inclusive Education</i></p> <p>Namn: Inclusive practice? Supporting isolated bilingual learners in a mainstream school</p> <p>Författare: Ann M. Grieve & Irene Haining</p> <p>År: 2011</p>	<p>Syftet med studien är att försöka upptäcka hur nyanlända elever i grundskolan fungerar i en läromiljö där endast engelskaspråket talas, samt undersöka hur skolan arbetar och värderar flerspråkiga elever.</p>	<p>En studie som bygger på flera olika metoder för att samla in data. Intervjuer med både lärare och 20 elever för att få fram olika synvinklar. Det användes även en reflekterande dagbok för att anteckna intressanta händelser som exempelvis diskussioner med föräldrar. Dagboken kompletterades med videoinspelning av klassrumsaktiviteter.</p> <p>Denna studie fokuserar på två olika teman som är följande: hur nyanlända elever stöds av lärare och hur skolorna främjar tvåspråkiga elever.</p>	<p>Resultatet visade att de elever som inte talade engelska integrerades snabbt med de kamrater som talade engelska, detta för att man hade regelbunden kontakt med hemmet samt att lärare hade en positiv attityd mot dessa elever. Dessutom visade resultatet att lärare, speciellt i de tidiga skolåren sätts för många utmaningar. Däribland integrera tvärspråkliga elever i samhället.</p>
<p>Bok: <i>Nyanlända och lärande-mottagande och inkludering</i></p> <p>Kapitel namn: Från inkluderande exkludering till exkluderande inkludering- Elevröster om</p>	<p>Syftet är att se hur nyanlända elever upplever övergången från förberedelseklass till ordinarie skolsystem. Undersökningen är gjord ur ett pedagogiskt och socialt perspektiv.</p>	<p>Intervjuer med nyanlända elever (totalt genomfördes 61 intervjuer på mellan 30 till 90 minuter), samt deltagande observationer. De nyanlända eleverna följdes under ett års tid.</p>	<p>Upplevelsen att vara i förberedelseklass varierar beroende på skola och individ. Men en gemensam bild för alla nyanlända elever i studien är att de upplever förberedelseklassen som en trygg plats. Förberedelseklass har ett pedagogiskt syfte för eleverna, där de får möjlighet att</p>

<p>övergången från förberedelseklass ordinarieklasser.</p> <p>Författare: Folke Nilsson, Jenny</p> <p>År: 2015</p>		<p>Studien genomfördes på tre olika skolor i tre olika kommuner.</p>	<p>lära sig svenska. Dock saknar eleverna att de inte har tillgång till alla ämnen eller möjlighet till betyg.</p> <p>Övergången till ordinarie klass blev inte alltid som nyanlända eleverna hade tänkt sig. Svårare än vad de hade tänkt sig. En tid bestående av oro, nervositet och rädsla.</p>
<p>Bok: <i>14 röster kring samhällstudier och didaktik</i></p> <p>Kapitel namn: Att bygga vidare—ett exempel på didaktisk forskning i klassrummet</p> <p>Författare: Öberg, Joakim</p> <p>År: 2014</p>	<p>Syftet är att se hur studenter upplever undervisning som är byggd på didaktisk forskning.</p>	<p>Utifrån syftet konstrueras en föreläsning som sedan utvärderas och utvecklas. Detta genom kvalitativa intervjuer med berörda studenter.</p>	<p>I en tabell får man se vad studenterna tycker om föreläsningen, de har utifrån skalan 1-4 kommenterat vad de tyckte om undervisningen. En etta uttrycker de kategorier där respondenten lägger störst vikt, sedan är det en fallande skala till fyra.</p>
<p>Tidsskrift: <i>Journal of International Social Studies</i></p> <p>Namn: Improving Participation in a Pluralistic Democracy through a Cosmopolitan Approach to Social Studies Education</p> <p>Författare: Ryter, Di</p> <p>År: 2011</p>	<p>Globaliseringen leder till att det tillkommer många nya kulturer. Därmed vill man undersöka hur man kan hjälpa de nya medborgarna att integreras i samhället samt skolorna.</p>	<p>En litteraturstudie som analyserar olika teorier.</p>	<p>Resultatet visar att samhällskunskapslärare bör inom ämnet undervisa om sociala problem som finns i samhället. Detta bidrar till en meningsfull läroplan för eleverna. Dessutom är det viktigt att använda sig av elevernas erfarenheter och deras mångfald i klassrummet. Detta utvecklar elevernas sociala förståelse som i sin tur leder till integration i samhället. Dessutom visar resultatet att elever bör få möjligheter att uppleva andra kulturer och samverka med olika grupper, då detta hjälper dem att leva i ett demokratisk land.</p>
<p>Tidsskrift: <i>International Journal of Inclusive Education</i></p> <p>Namn: At the bridging point: tutogrind Newly Arrived Students in Sweden.</p>	<p>Syftet med studien är att undersöka hur klasslärare och modersmålslärare arbetar för att inkludera och underlätta undervisningen för nyanlända elever.</p>	<p>En fallstudie som observerade lärares lektioner samt utförde intervjuer med 6 klasslärare och 6 modersmålslärare i en grundskola i Sverige.</p>	<p>Resultatet visar att ett samarbete mellan klasslärare och modersmålslärare är liten, detta för att modersmålslärare är anställda av kommunen. Planeringstider är även ett problem för detta samarbete. Resultat visar dessutom vikten av ett samarbete mellan klasslärare och modersmåls-</p>

Författare: Avery, Helen År: 2016			lärare för att underlätta skolgången för nyanlända elever. Med hjälp av kommunen och stödstrukturer i skolorna är det möjligt att uppnå ett effektivt samarbete.
--	--	--	--